

Yettel Изх. № RD-67

Дата 27.03.2024 г.

ДО
КОМИСИЯТА ЗА
РЕГУЛИРАНЕ НА СЪОБЩЕНИЯТА
ул. „Гурко“ №6,
гр. София 1000

ОТ
„ЙЕТТЕЛ БЪЛГАРИЯ“ ЕАД,
гр. София, ж.к. Младост 4,
Бизнес Парк София, сграда 6

Относно: Процедура на обществено обсъждане на проект на решение за определяне, анализ и оценка на пазара на едро на достъп до пасивна (физическа) инфраструктура, открита с Решение № 41 от 22.02.2024 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА ЧЛЕНОВЕ НА КРС,

С Решение № 41 от 22.02.2024 г. Комисията за регулиране на съобщенията откри процедура на обществено обсъждане на проект на решение за определяне, анализ и оценка на пазара на едро на достъп до пасивна (физическа) инфраструктура. Съгласно решението, заинтересованите страни следва да предоставят своето становище в срок до 27 март 2024 г.

Във връзка с провежданата процедура и в рамките на определения срок, „Йеттел България“ ЕАД изразява своето становище по проекта, представено в приложение към настоящото писмо.

Приложение: Съгласно текста

С уважение,

Директор „Регулации“

Становище на „Йеттел България“ ЕАД по Проект на решение за определяне, анализ и оценка на пазара на едро на достъп до пасивна (физическа) инфраструктура

Обобщение

„Йеттел България“ ЕАД подкрепя изготвения проект на анализ на самостоятелен пазар на едро на достъп до пасивна инфраструктура и предвидените специфични задължения.

Основните направления, които са обхванати в нашето становище, могат да бъдат обобщени както следва:

- Необходимост в пазарните дялове на историческото предприятие на пазара на едро на достъп до пасивна инфраструктура и свързаните надолу по веригата пазари на дребно да бъдат отчетени сделките за придобиване на контрол от страна на „Виваком България“ ЕАД, осъществени след 2021 г., върху дружества, основни участници на пазарите на дребно на достъп до интернет, платена телевизия, линии под наем - сделките са фактически осъществени и оказват влияние на съответните пазари;
- Необходимост от допълнение в предложените специфични задължения:
 - o за прозрачност, като се включат специфичните ключови показатели за ефективност за достъп до пасивна инфраструктура, съобразно посочените в Приложение II към Гигабит препоръката, приета от ЕК през 2024 г., както и да бъдат определени споразумения за ниво на обслужване и съответните гаранции за ниво на обслужване.
 - o за разходоориентирани цени: предлагаме изясняване на част от параметрите в модела, който се използва за определяне на цените за достъп до пасивна инфраструктура, както и до определянето на цени за услуги, съгласно одобрено Типово предложение за достъп до пасивна инфраструктура, „Виваком България“ ЕАД да прилага ценови условия, определени от КРС въз основа на актуализирания модел за определяне на цените и относимите към него данни за разходите, свързани с предоставяне на канална мрежа за 2022 г.

Подробните аргументи към нашите предложения са представени по-долу в настоящото становище.

Проектът на решение и приложението към него (пазарен анализ) представлява анализ на пазара на едро на достъп до пасивна инфраструктура в България. Пазарът на едро на достъп до пасивна инфраструктура не е част от списъка със съответни пазари към актуалната Препоръка (ЕС) 2020/2245 на Комисията от 18 декември 2020 г. относно съответните пазари на продукти и услуги в сектора на електронните съобщения, подлежащи на регулиране *ex ante* (Препоръка за съответните пазари от 2020 г.). Предвид значимостта на достъпа до пасивна инфраструктура за изграждане и запазване на вече изградени мрежи с много голям капацитет, Комисията за регулиране на съобщенията (КРС, Комисията, регулаторът) прилага теста на трите критерия, за да определи, дали с оглед националните особености, разглежданият пазар подлежи на *ex ante* регулиране. Регулаторът стига до заключението, че разглежданият пазар изпълнява теста на трите критерия, а анализът и оценката за наличието на ефективна конкуренция показват необходимостта от определяне на предприятие със самостоятелно значително въздействие върху пазара – „Виваком България“ ЕАД (Виваком) и налагане на специфични задължения.

На първо място, приветстваме приложения от Комисията подход за определяне, анализ и оценка на самостоятелен пазар на достъп до пасивна инфраструктура в България.

Значимостта на пасивната инфраструктура за развитието на пазарите на електронни съобщения в България е била признавана във всеки един от анализите на Комисията на пазарите на едро на локален достъп – първи кръг, Решение № 246/22.02.2011 г. „*достъпът до пасивна*

инфраструктура е съществено условие за осигуряване на ефективна конкуренция на свързаните пазари на дребно“, „Тъй като той е и значим фактор за технологичното развитие на мрежите на алтернативните предприятия, може да се направи изводът, че достъпът до подземна канална мрежа създава условия за ефективна конкуренция на пазара на дребно на услуги за ширококолов достъп.“; втори кръг, Решение № 372/13.08.2015 г. „необходимостта от достъп до физическата инфраструктура на историческото предприятие, в т.ч. до каналната му мрежа, е важно условие за осигуряване на конкуренцията на свързания пазар на дребно“, „Задължително условие за наличието на стабилна във времето конкуренция на пазара на ширококолов достъп на дребно до следващия пазарен анализ, е осигуряването на регулиран достъп до инфраструктурата на историческото предприятие, включително канална мрежа.“; трети кръг, Решение № 235/18.06.2019 г. „КРС поддържа позицията си от предходния кръг на пазарен анализ, че достъпът до пасивна инфраструктура (канална мрежа) е значим фактор за технологичното развитие на мрежите на конкурентните предприятия и е от ключово значение за осигуряването на ефективна конкуренция на пазара на ширококолов достъп на дребно.“; „Достъпът до подземна инфраструктура (канална мрежа) се счита от регулатора за основен двигател на развитието на пазара на ширококолов достъп до интернет на дребно, както е посочено и в самия анализ.“ (стр. 19 от Приложението към Решение № 235/18.06.2019 г. на КРС); „Изграждането на канална мрежа е бариера за навлизане на пазара. Съгласно чл. 31, т. 2 от Методиката за пазарните анализи, контролът върху инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана, може да е съществена бариера за навлизане на потенциални конкуренти на съответния пазар.“ (стр. 26 от пазарния анализ); „Подземната канална мрежа на БТК е най-масово използваната физическа инфраструктура от алтернативния сектор у нас.“ (стр. 68 от анализа).

Становища относно ключовата роля на каналната мрежа за развитието на пазарите на електронни съобщения в България и с апел за определяне и анализ на самостоятелен пазар на достъп до пасивна инфраструктура са отправяни от голяма част от предприятията във втори и трети кръг на анализ на пазара на локален достъп на едро (пазар 3а от Препоръка 2014/710/ЕС).

Признаването на важността на каналната мрежа е в съответствие и със заключенията, посочени от Европейската комисия (ЕК) в Работния документ на службите на Комисията към Препоръка (ЕС) 2020/2245, където се посочва, че „физическата инфраструктура, ..., е от съществено значение за разгръщането на нови мрежи. Физическата инфраструктура е пазарът разположен най-високо над всички електронни съобщителни пазари и, в повечето случаи, фиксирани и мобилните мрежи разчитат на каналната мрежа, за да инсталират медни, оптични и кабелни линии.“ ЕК посочва също така, че „Определението за отделен пазар за физическа инфраструктура би било особено уместно в държавите-членки, където един единствен оператор притежава мрежа от физическа инфраструктура, която е повсеместна (има национално покритие и позволява достигане до всички домакинства на националната територия) и подходящ за разгръщане на алтернативни оптични мрежи“¹, каквато е ситуацията и в България. ЕК също така признава силните сигнали за нарастващото значение на достъпа до пасивна инфраструктура в следващите 5 до 10 години, особено в държави-членки, където е налице всеобхватна такава.

Органът на европейските регулатори в областта на електронните съобщения (ОЕПЕС) още през 2019 г. публикува Доклад за достъпа до физическа инфраструктура в контекста на пазарните анализи², разглеждайки по-задълбочено възможността за определяне на самостоятелен пазар

¹ Стр. 67 от Работен документ, придружаващ Препоръка (ЕС) 2020/2245

² [BEREC Report on Access to physical infrastructure in the context of market analysis \(europa.eu\)](https://www.berec.europa.eu/press-releases/berec-report-on-access-to-physical-infrastructure-in-the-context-of-market-analysis)

на физическа инфраструктура и факторите, които следва да бъдат отчетени при дефинирането му.

Не на последно място, следва да се отчете и посоченото в Препоръка (ЕС) 2024/539 на Комисията от 06.02.2024 г. относно регулаторното насърчаване на гигабитовата свързаност (Гигабит препоръка) – „*ефективният достъп до инженерната инфраструктура е от първостепенно значение за разгръщането на мрежи с много голям капацитет.*“ Наличността на гигабитова свързаност е един от основните градивни елементи на цифровия преход и поради това заема водещо място в цифровата визия на Съюза за 2030 г.³

Предложеният проект следва и тенденциите в останалите държави-членки за определяне, анализ и оценка на самостоятелен пазар на пасивна инфраструктура – към настоящия момент ЕК е одобрила анализите на три европейски държави (Франция, Ирландия и Португалия)⁴ и на британския регулатор OFCOM през 2019 г.⁵ Достъпът до пасивна инфраструктура се регулира и като спомагателна мярка на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение (пазар 1 от списъка с пазари към Препоръката за съответните пазари от 2020 г., респ. пазар 3а от Препоръката от 2014 г.) в преобладаваща част от държавите-членки (14) - Белгия, Хърватска, Кипър, Естония, Германия, Гърция, Унгария, Италия, Латвия, Литва, Малта, Словакия, Словения, Испания, както и в Сърбия, Швейцария, Норвегия и Република Северна Македония.

В подкрепа на изводите на регулатора относно необходимостта от определяне и регулиране на самостоятелен пазар на пасивна инфраструктура и значимостта му за развитие на пазарите на електронни съобщения в България, представяме следните аргументи:

- Пазарът на пасивна инфраструктура е горестоящ на пазарите на локален и централен достъп на едро и на пазарите на дребно на фиксирани услуги – достъп до интернет, телевизия, линии под наем. Както беше посочено, този достъп се счита за основен двигател на развитието на пазарите на дребно.

Пазарът на фиксиран достъп до интернет на дребно в България се характеризира с множество малки участници на локални пазари и три (отскоро два) участника с национално покритие – Виваком, „А1 България“ ЕАД (А1) и „Булсатком“ ЕООД (Булсатком). Видно от данните, публикувани в Годишния доклад на КРС за 2022 г., трите предприятия обхващат 65,4% от пазара (на база абонати), а Виваком самостоятелно – 31,4%. Поредицата от изкупувания от страна на Виваком на регионални оператори след 2021 г.⁶ и разрешената от страна на Комисия за защита на конкуренцията (КЗК) концентрация между предприятия чрез придобиване от страна на „Юнайтед Груп България“ ЕООД на пряк едноличен контрол върху „Вива Корпорейт България“ ЕООД и непряк контрол върху „Булсатком“ ЕООД, „Булсатком-Продажби“ ЕООД, „Интернет Груп“ ЕООД, „Пауърнет“ ЕООД и „Екстриймнет“ ЕООД, водят до увеличаване на дела на Виваком на пазара на дребно на фиксиран достъп до интернет до над 40%. Засилващата се концентрация на този пазар, в краткосрочен период, ще доведе до изтласкване от страна на Виваком на по-слабите конкуренти от пазара и засилване на господстващата му позиция.

На пазара на дребно на платена телевизия също се наблюдава голям брой участници, като отново основните са Виваком, А1 и Булсатком. През 2022 г. Виваком изпреварва

³ Решение (ЕС) 2022/2481 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 г. за създаване на политическа програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г. (ОВ L 323, 19.12.2022 г., стр. 4).

⁴ FR/2023/2467; IE/2023/2472; PT/2023/2480

⁵ UK/2019/2170

⁶ „Нетуоркс-България“ ЕООД, „Онлайн Директ“ ЕООД, „ТВН Дистрибуция България“ ЕООД, „Нет 1“ ЕООД, „Нет Ис Сат“ ЕООД, „КомНет София“ ЕАД, „Цифрова Кабелна Телевизия“ ЕООД и „Телнет“ ООД

дотогавашния лидер на този пазар и обхваща 32,9% от абонатите. С придобиването на контрол върху основния конкурент и второ по големина предприятие (Булсатком), и при отчитане на дела на останалите придобити след 2021 г. предприятия, делът на историческото предприятие на пазара на платена телевизия се увеличава на над 61%.

Виваком е водещо предприятие и на пазара на линии под наем на дребно, като въпреки че делът му показва тенденция към намаляване, той остава значително висок – над 70% на база брой линии.

Видно от данните в проекта на анализ, значителна част от предприятията в България ползват канална мрежа, като „най-много“ от тях ползват каналната мрежа на Виваком. Историческото предприятие притежава най-голямата канална мрежа, разположена на цялата територия на страната, която се характеризира с необходимата капилярност за разгръщане на електронни съобщителни мрежи. Дружеството е водещо и при отдаването на достъп до канална мрежа – над 90% от отдадената канална мрежа в страната се предоставя от Виваком (като в този дял не включваме отдадената от придобитите от Виваком дружества канална мрежа, поради липса на информация в таблица 10 от проекта на анализ за всички предприятия, отдаващи канална мрежа).

Следва да обърнем внимание и че придобиването на контрол върху Булсатком като водещо предприятие на пазарите на фиксиран достъп до интернет и телевизия, ще окаже отражение и върху пазара на мобилни услуги в страната – гласови повиквания и достъп до интернет. Съгласно публикувана на интернет страницата на придобитото предприятие, Виваком вече активно предлага мобилни услуги на клиентите на Булсатком⁷, които могат да бъдат използвани и в комбинация с фиксирани услуги. В близко бъдеще, тази ситуация ще даде конкурентно предимство на придобиващото предприятие не само на пазарите на фиксирани, но и на мобилни услуги. Очакваме, в резултат от тези придобивания, да се увеличи преносимостта на абонати на мобилни услуги към мрежата на Виваком, а позициите на другите двама участника на този пазар да бъдат отслабени значително.

Споделяме становището на КРС, че „Каналната мрежа е важна дори и при предоставяне на мобилни услуги, т.к. за осъществяване на свързаност от опорната мрежа към базовите станции е необходимо разполагането на оптични кабели.“

Засилването на позициите на Виваком на пазарите на дребно ще доведе до отпадане на по-малки участници, което ще рефлектира негативно не само върху конкурентната среда, но и върху положението на потребителите, в контекста на евентуално увеличение на цените на услугите, занижаване на качеството или липса на инвестиции и иновации в нови услуги и мрежи. Монополната позиция на горестоящия пазар на едро на достъп до пасивна инфраструктура, засилена с придобиването на инфраструктурите на Телнет, Нетуоркс и Булсатком ще постави допълнителни финансови бариери за навлизане на нови участници на пазара и до изтласкване на съществуващите чрез прилагане на антиконкурентни практики.

Бихме желали да обърнем внимание, че въпреки че в текстовете в проекта на анализ е отчетено придобиването от страна на Виваком върху Телнет и Нетуоркс и разрешението от страна на КЗК за придобиването на контрол от страна на „Юнайтед Груп България“ ЕООД върху Булсатком, би следвало в данните на Виваком, които са представени в съответните фигури и таблици в проекта на анализ изрично да бъдат включени и данните на придобитите дружества, не само по отношение на изградената и предоставена канална мрежа, но и

⁷ Специалните оферти за неограничени мобилни услуги Unlimited от Vivacom - Bulsatcom

съответния брой населени места. В подкрепа на това наше предложение представяме следната информация: сделките по придобиването на Телнет и Нетуоркс са приключени, като Телнет е заличено от Търговския регистър на 28.09.2023 г., а Нетуоркс – на 05.03.2024 г. Булсатком вече се намира под контрол на Виваком⁸, като на 23.02.2024 г. Петър Ризов е заличен като управител на дружеството и е заменен с Николай Андреев, главен изпълнителен директор на Виваком. Предметът на преписка № КЗК/1090/2023 касае намерението на „Юнайтед Груп България“ ЕООД да придобие пряк едноличен контрол върху „Вива Корпорейт България“ ЕООД и по този начин непряк едноличен контрол върху „Булсатком“ ЕООД и останалите дружества от групата на Булсатком. След одобрение от КЗК, „Юнайтед Груп България“ ЕООД ЕИК 207029387 (чийто едноличен собственик е Словения Броудбанд С.а.р.л.), придобива 100% от дяловете във „Вива Корпорейт България“ ЕООД ЕИК 206486372, посредством вписване 20240219103952 от 19.02.2024 г. „Вива Корпорейт България“ ЕООД упражнява непряк едноличен контрол върху „Булсатком“ ЕООД, ЕИК 206575401 (посредством Булсатком Инвестмънт Лимитид (Bulsatcom Investment Limited), регистрирано във Великобритания, ид. № 09047965). Това е видно от описанието в решение № АКТ-114-01.02.2024 (стр. 4) по преписката на КЗК, както и от секция действителни собственици по партидата на „Булсатком“ ЕООД, където „Вива Корпорейт България“ ЕООД е посочено като юридическо лице, чрез което непряко се упражнява контрол. По този начин „Юнайтед Груп България“ ЕООД е придобило непряк контрол и върху „Булсатком“ ЕООД. С други думи, понастоящем структурата на собственост е следната:

Словения Броудбанд С.а.р.л., -> „Юнайтед Груп България“ ЕООД -> „Вива Корпорейт България“ ЕООД -> Булсатком Инвестмънт Лимитид УК -> „Булсатком“ ЕООД.

Независимо от съдебните обжалвания, които все още са висящи по отношение на Телнет, Нетуоркс и Булсатком, решенията на КЗК са с незабавно изпълнение, сделките са фактически осъществени и оказват влияние на съответните пазари. Така, по още по-категоричен начин ще бъде отразено увеличението в пазарната мощ на историческото предприятие и намаляването на възможността за оказване на конкурентен натиск от страна на алтернативните предприятия.

- Отчитайки горепосоченото, в перспектива до следващия анализ, при липса на регулация на достъпа до пасивната инфраструктура, не би следвало да се очаква на посочените пазари на дребно да се установи ефективна конкуренция.
- В допълнение, следва да се отчетат и ефектите на други видове наложени задължения, засягащи съответния пазар или свързаните пазари на дребно през разглеждания период. КРС правилно посочва, че *„действащата регулация в съответствие със ЗЕСМФИ създава несигурност на пазара“* и дори и при отчитане, че специфичният закон надвишава минималните изисквания на Директива 2014/61/ЕС, то Законът за електронните съобщителни мрежи и физическа инфраструктура (ЗЕСМФИ) не предвижда механизми за предварително одобряване на типово предложение, цени за достъп, наблюдение и проверка за съответствие с разходите, както и не осигурява нужната регулаторна предвидимост. Това обстоятелство произтича от спецификата на нормативната уредба на ЗЕСМФИ, тъй като *„Достъпът, осигуряван въз основа на Директивата относно мерките за намаляване на разходите за разгръщане на високоскоростни електронни съобщителни мрежи представлява интервенция на база разрешаване на спорове и не се базира на ex ante интервенция от регулаторния орган.“*⁹ В този смисъл, и на основание чл.

⁸ Булсатком вече е част от голямото семейство на United Group - Bulsatcom

⁹ Стр. 63 от Работен документ, придружаващ Препоръка ЕС/ 2020/2245

1, ал. 3 от ЗЕСМФИ във връзка със Съображение 17 от Директива 2014/61/ЕС, регулацията по ЗЕСМФИ представлява допълнение към обосновавана и пропорционална *ex ante* регулация, в случай че е определено предприятие със значително въздействие върху пазара на пасивна инфраструктура.

Всичко гореизложено води категорично до извода, че пазарите на дребно не биха се характеризирали с ефективна конкуренция при липса на регулация на пазара на едро на пасивна инфраструктура, поради което и предвид факта, че съществуващата обща регулация (ЗЕСМФИ) не е достатъчна да предотврати изкривявания на конкуренцията на ниво на дребно, е налице необходимост от извършване на анализ на пазара на пасивна инфраструктура за целите на *ex ante* регулация.

Конкретни бележки:

I. По отношение на определянето на продуктовия и географския обхват на пазара на едро за достъп до физическа инфраструктура

Комисията е извършила определянето на продуктовия обхват на разглеждания пазар изцяло при спазване на националната и европейска регулаторна рамка, в съответствие с актуалната Препоръка на ЕК за определяне на съответните пазари. Напълно подкрепяме извода, че стълбовете не следва да се разглеждат като част от съответния пазар, подробно и аргументирано в изложените в Приложението към решението доводи на КРС, вкл. регулаторните правомощия на Комисията по ЗЕС.

По отношение на географския обхват на пазара на достъп до пасивна инфраструктура следва да посочим констатациите на ОЕРЕС в Доклада за достъпа до физическа инфраструктура¹⁰: „един от ключовите въпроси, който трябва да бъде разгледан, е до каква степен конкурентните условия могат да бъдат повлияни от различното присъствие във всяка географска единица на алтернативни доставчици на телекомуникационна физическа инфраструктура. Например, ако няма надеждно присъствие, алтернативно на това на традиционния оператор на цялата национална територия, може да се заключи, че пазарът е национален (ако физическата инфраструктура на традиционния оператор е достъпна на национално ниво).“¹¹ Ситуацията в България напълно отговоря на условието за определяне на национален обхват на пазара – Виваком притежава над 56%¹² от каналната мрежа в страната в 83% от населените места с изградена канална мрежа (съгласно данните в таблица 2 от проекта на анализ), като каналната мрежа на следващото най-голямо предприятие по този критерий е със 7 пъти по-малка дължина и в 10 пъти по-малък брой населени места; дружеството предоставя и над 90% от ползваната канална мрежа.

Както е посочено на стр. 20 от Работен документ на службите на ЕК, придружаващ Насоките за пазарен анализ и оценка на значителната пазарна сила съгласно регулаторната рамка на ЕС за мрежите за електронни съобщения и услугите (2018/С 159/01) (Насоките), регулаторът следва да установи конкурентите на потенциалното предприятие със значително въздействие и да оцени зоната на предлагане на тези доставчици. Наличието на доставчици на поднационално ниво не означава автоматично че са налице различни географски пазари. Натиск от регионалните конкуренти, който да се разпростира отвъд зоната, в която те оперират, може да бъде упражняван, тогава, когато потенциалното предприятие със значително въздействие прилага еднакви цени на територията на страната и регионалният конкурент е достатъчно голям, за да ги игнорира. В тази връзка, от значение при прегледа дали е налице достатъчно

¹⁰ BoR (19) 94, BEREC Report on Access to physical infrastructure in the context of market analyses, 13 June 2019

¹¹ Стр. 20 от Доклада на ОЕРЕС за достъпа до физическа инфраструктура

¹² С включени данните на придобитите дружества съгласно информацията в таблица 9 от проекта на анализ

конкурентен натиск от страна на алтернативни доставчици на канална мрежа, е не само броят на тези доставчици (34 към края на 2022 г. според данните в пазарния анализ), но и тяхната големина и възможност за оказване на такъв натиск. Видно от списъка с конкурентите, които предоставят достъп до канална мрежа (таблица 4 от проекта на анализ), голяма част от тях (31 от 34- 91%) са малки предприятия (с годишен оборот от дейността през 2021 г. под 19,5 млн. лв.¹³), осъществяващи дейност на регионални пазари. В предприятията с годишен оборот над 19,5 млн. лв. се включва и Нетуоркс, което вече е придобито от Виваком. Оставащите две предприятия (А1 и „Нетера“ ЕООД) предоставят незначителен дял от общо предоставената канална мрежа, съответно 1,0% и 0,0%.

Следователно, не са налице потенциални конкуренти, с размера на историческото предприятие и с достатъчно разгърната канална мрежа, които биха могли да окажат достатъчен конкурентен натиск в определени географски райони, което да обуслови наличието на различни конкурентни условия между тях.

Комисията е извършила детайлния анализ на географското разпределение на каналната мрежа на територията на страната, съобразно регулаторната рамка, в съответствие и с Общата позиция на ОЕРЕС за географските аспекти на пазарните анализи¹⁴. В резултат и от допълнителния анализ е видно, че на българския пазар, в определените от регулатора въз основа на избрани критерии групи, конкурентните условия са достатъчно сходни, за да бъде определен географският обхват на пазара като обхващащ територията на цялата страна.

II. По отношение на теста на трите критерия

1. Високи и непреходни структурни, правни или регулаторни бариери за навлизане:

„Йеттел България“ ЕАД напълно подкрепя изводите на КРС, че първият от трите критерия е покрит. Високите инвестиции, които са необходими, в съвкупност с факта, че те представляват в голяма степен разходи, които няма да могат да бъдат възстановени при евентуално напускане на пазара, създават високи и непреходни бариери за навлизане. Наличието, разпръснатото и ограничено по размер, на алтернативни пасивни инфраструктури, също редуцира възможностите за потенциално навлизане предвид размера на инвестициите и риска от това те да не могат да бъдат възстановени. Декларираните от конкурентните предприятия инвестиции за следващите 5 години, цитирани в проекта на анализ, най-вероятно са планирани предимно за изграждане на отделни изолирани трасета, с които не би могло да бъде достигнато покритието и капацитета на Виваком (предвид посоченото на стр. 26 от проекта на анализ – планирано е изграждане на 700 км канална мрежа в 113 населени места, което се равнява средно на 6 км на населено място за период от пет години).

2. Структурата на пазара не предполага постигане на ефективна конкуренция в рамките на съответния времеви хоризонт:

Съгласно Работния документ към Препоръката за съответните пазари, при анализа на ефективната конкуренция се оценява дали пазарът е конкурентен в перспектива и дали липсата на ефективна конкуренция е трайна. КРС е извършила детайлен анализ, в пълно съответствие с Препоръката за пазарите, като е изследвала състоянието и развитието на физическата инфраструктура; недостатъчната пазарна сила на купувачите; конкурентния натиск, както от страна на участниците на пазара, така и от страна на друга физическа инфраструктура;

¹³ Съгласно публично достъпна информация от Търговски регистър

¹⁴ [BEREC Common Position on geographic aspects of market analysis \(definition and remedies\) \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/competition/ber/ec_berc/BEREC_Common_Position_on_geographic_aspects_of_market_analysis_(definition_and_remedies).pdf)

невъзможността на съществуващата симетрична регулация да се справи с несигурността на пазара.

При прегледа на състоянието и развитието на пазара и установеното отпадане на населени места с канална мрежа на Виваком през 2022 г. спрямо данните от 2017 г. е посочено, че в част от тях не е била налична алтернатива на инфраструктурата на историческото предприятие. В тази връзка, въпреки липсата на информация в анализа въз основа на търговска тайна, безспорно е преимущество на Виваком – при премахване на канална мрежа и отчитайки липсата на задължения за достъп на едро, дружеството оказва допълнителен натиск върху конкурентите си, които са изправени пред дилемата или да напуснат пазара на дребно, или да строят собствена инфраструктура. По отношение на анализа на конкурентния натиск, оказван от участниците на пазара, е видно (фигура 7 от проекта на анализ) че отдаваната под наем пасивна мрежа на конкурентите е съсредоточена в ограничен брой населени места (като предприятието, следващо Виваком при отдаване на канална мрежа заема едва 2,4% от общия размер на предоставената под наем в 37 пъти по-малко населени места от тези на историческото предприятие), че мрежата на Виваком е с очевидно по-голям капацитет и в нея търсещите достъп намират предимства, които разпокъсаните и изградени преди всичко за собствени нужди канални мрежи на конкурентните предприятия не могат да предложат. Това заключение води до извода и че каналните мрежи на конкурентите не биха били достатъчно полезни за разгръщането на конкуриращи се електронни съобщителни мрежи. В допълнение, не се очаква и изграждането на алтернативна пасивна инфраструктура, с размерите и капилярността на тази на Виваком, тъй като би било технически трудно и икономически нерентабилно.

По-високите цени за месечен абонамент за ползване на канална мрежа на Виваком (фигура 3 от проекта на анализ), в сравнение с тези на конкурентите му, увеличението в цените, което дружеството предприема на два пъти в период от една година¹⁵, изключително високите пазарни дялове на база всеки един от изследваните индикатори, съвместно с притежаването на инфраструктура, която е трудно да бъде дублирана, също са признаци, че пазарът не клони към ефективна конкуренция.

Не се очакват и технологични развития, които да допринесат за това, както констатира и самата КРС в Решение № 161 от 01.06.2023 г. *„може се да направи изводът, че поне до 2030 г. не се очаква развитието на технологиите да доведе до отпадне изцяло или частично ползването на физическа инфраструктура за разполагане на електронна съобщителна мрежа от операторите.“* Този извод се потвърждава и в Препоръка (ЕС) 2024/539 от 06.02.2024 г. на ЕК относно регулаторното насърчаване на гигабитовата свързаност (Гигабит препоръка): *„За разлика от активи като техническо оборудване и преносни средства (например оптични кабели), активите на инженерната инфраструктура (т.е. шахти, тръби и стълбове) е малко вероятно да бъдат възпроизведени. Не се очаква технологичното развитие, равнището на конкуренция и търсенето на дребно да бъдат такива, че да позволят на алтернативни оператори да изградят паралелна инженерна инфраструктура, поне що се отнася до местата, където съществуващите активи на инженерна инфраструктура могат да бъдат използвани повторно за разгръщане на ММГК.“*

При разглеждането на втория критерий е относим и изводът на ОЕРЕС в Доклада за достъпа до физическа инфраструктура: *„Като се има предвид контекста на симетрично регулиране, Директива 2014/61/ЕС не е предназначена да се справя с проблеми, свързани с вертикалната интеграция на историческите фиксирани оператори, които са едновременно управляващи*

¹⁵ По които КРС се е произнесла с Решения № № 161/01.06.2023 г., 265/31.08.2023 г. и 317/02.11.2023 г.

физическа инфраструктура и доставчици на електронни съобщителни услуги. В действителност, при липса на асиметрично регулиране, историческият оператор може да прилага практики, насочени към дискриминация срещу своите конкуренти чрез разработване на механизми за кръстосано субсидиране между собствената физическа инфраструктура и неговите електронни съобщителни дейности, т.е. историческият оператор би могъл значително да увеличи цената си за достъп и да използва приходите да намали цената на дребно, отстранявайки конкурентите от пазара на дребно. Освен това може да направи процеса на заявяване на достъп много обременителен, като фактически увеличи цената за достъп за алтернативни оператори.¹⁶ Виваком е вертикално интегрирано предприятие, което притежава най-голямата изградена и най-голямата отдадена канална мрежа в страната и в същото време е предприятие, което участва на всички фиксирани пазари в България, на които притежава и високи пазарни дялове (над 40% при отчитане на придобиванията след 2021 г. и Булсатком).

Изводът на ОЕПЕС се подкрепя и от ЕК, която в наскоро приетата Гигабит препоръка посочва: „когато операторът със значителна пазарна сила контролира добре развита инженерна инфраструктура, която може да бъде използвана повторно за разгръщане на мрежи с много голям капацитет и за която не съществува еквивалентна алтернатива, задълженията, произтичащи от Директива 2014/61/ЕС, като цяло не биха били достатъчни за подходящо разрешаване на установените при пазарния анализ проблеми с конкуренцията“.

Допълнително, намесата на регулатора (при липсата на *ex ante* регулация) по силата на ЗЕСМФИ, е само при повдигане на спор, разрешаването на който по закон е до 4 месеца от постъпване на искането, като е предвидено удължаване с до 2 месеца при изключителни обстоятелства (съответно ал. 2, т. 2 и ал. 4 към чл. 85 от ЗЕСМФИ), в които предприятията-купувачи на пазара на пасивна инфраструктура са изправени пред несигурност относно бъдещите им инвестиции.

Не е за пренебрегване и факта, че при неспазване на задължения по симетричната регулация съгласно ЗЕСМФИ глобите са значително по-ниски, в сравнение с тези, свързани с неизпълнението на специфични задължения по ЗЕС – докато санкцията по ЗЕСМФИ за непредоставяне на достъп е от 1 000 до 3 000 лв. (чл. 92 от ЗЕСМФИ) и при неизпълнение на влязло в сила решение на Комисията по чл. 85, ал. 2 – в размер от 5000 до 50 000 лв. (чл. 96 от ЗЕСМФИ), тази по ЗЕС – започва от 100 000 лв. и може да достигне до 1 000 000 лв. (чл. 331, ал. 7 от ЗЕС). Такава санкция по ЗЕС на предприятието със значително въздействие върху пазара на пасивна инфраструктура би имала възпиращ ефект и ефективно би предотвратила антиконкурентно поведение.

Следователно, заключението на КРС, че разглежданият пазар не проявява тенденция към постигане на ефективна конкуренция в рамките на 5 годишния период, е напълно обосновано.

3. Недостатъчна ефективност на конкурентното право за преодоляване на установените проблеми на пазара:

По отношение на този критерий КРС, стъпвайки на Работния документ към Препоръката за съответните пазари, детайлно анализира способността на конкурентното право да се справи с потенциалните конкурентни проблеми, които биха възникнали на разглеждания пазар.

Към този подробен анализ следва да допълним и основния принцип на *ex post* регулацията, където намесата е след установено нарушение, докато целта на *ex ante* регулацията е да предотврати антиконкурентното поведение чрез налагане на мерки, които ще важат в

¹⁶ Стр. 37 от Доклада на ОЕПЕС за достъпа до физическа инфраструктура

рамките на относително дълъг период от време - пет години, до следващия пазарен анализ. В този смисъл, *ex post* интервенцията съгласно конкурентното право не е достатъчна да ограничи и предотврати антиконкурентно поведение в краткосрочен до средносрочен период, не осигурява достатъчно регулаторна сигурност за доставчиците на услуги и не гарантира необходимите условия за инвестиции и навлизане на пазарите надолу по веригата чрез използването на пасивна инфраструктура.

III. По отношение на определените специфични задължения

В резултат от заключенията от прилагането на теста на трите критерия и анализа и оценката на съответния пазар, КРС е определила предприятие със значително въздействие и налага специфични задължения. Считаме, че КРС е предложила съответстващите на установените конкурентни проблеми специфични задължения. В същото време сме на мнение, че е необходимо изясняване и допълване на част от предложените задължения, в частност както следва:

1. По отношение на задължението за предоставяне на достъп до пасивната инфраструктура:

В анализа на потенциалните конкурентни проблеми, които биха възникнали на съответния пазар на достъп до пасивна инфраструктура, Комисията установява, че *„разпоредбите на ЗЕСМФИ, с които се въвежда симетрична регулация не са достатъчно ефективни за гарантиране на стабилни и ясни условия за алтернативните оператори, които са разположили своята мрежа, разчитайки на регулирания достъп до канална мрежа.“* и че при липсата на задължение за предоставяне на достъп до каналната мрежа има предпоставки за възникване на конкурентен проблем и налага задължение за предоставяне на достъп до пасивната инфраструктура на Виваком.

С оглед избягване на съмнения при наличието на отказ от страна на Виваком, считаме за удачно задължението да бъде допълнено с уточнението, че отказ да предостави достъп е възможен само при обективни критерии като липса на техническа и/или физическа възможност за разполагане на елементи на физическа инфраструктура и/или електронни съобщителни мрежи на съответния оператор. Не следва да се считат за обективни критерии нуждата от поправка на каналната мрежа при инсталиране на собствени канали, както и че липсва свободен капацитет при наличието на излишни кабели, които могат да бъдат премахнати (например, използвани при остарели технологии и които вече не са в употреба).

2. По отношение на задълженията за равнопоставеност и прозрачност:

В частта с идентифицирането на потенциалните конкурентни проблеми, които биха възникнали в резултат от наличието на предприятие със значително въздействие върху пазара, КРС посочва, че Виваком би могло да се възползва от позицията си и да прилага антиконкурентни практики като отказ от предоставяне на информация, дискриминация по отношение на качеството и по отношение на цените, тактики на забавяне, прекомерни изисквания. Във връзка с тези практики, КРС счита, че следва да наложи задължение за равнопоставеност, изразяващо се в предоставяне на услуги и информация на търсещите достъп при същите ценови и неценови условия и качество като тези, ползвани от Виваком, свързаните с него лица и тези с вече сключен договор. Задължението е обвързано с изисквания за измерване на ключови показатели за ефективност, допълнително разписани в съдържанието на задължението за прозрачност. КРС установява, че налагането на задължение за стриктна равнопоставеност за еквивалентност на входовете при предоставянето на достъп до пасивна инфраструктура е обременително и непропорционално с оглед установените конкурентни проблеми. В този случай, Гигабит

препоръката предвижда, че добре разработен режим с еквивалентност на изхода с подходящ мониторинг и подходящи ключови показатели за ефективност (KPIs), споразумения за ниво на обслужване (SLAs) и съответните гаранции за ниво на обслужване (SLGs), може да допринесе за по-нататъшното развитие на конкуренцията¹⁷. Това изискване в регламентирано по-нататък в т. 25 от Гигабит препоръката, като се посочва и че при необходимост националният регулаторен орган следва да изиска от предприятието със значително въздействие да включи KPIs, SLAs и SLGs в типовото предложение. Допълнителни изисквания с оглед осигуряване на прозрачността са разписани в следващите точки от Гигабит препоръката, както и в Приложения I и II към нея.

Текстовете в Гигабит препоръката са в съответствие с чл. 69, пар. 4, втори абзац на Европейския кодекс на електронните съобщения (ЕКЕС), където е разписано, че: *"когато дадено предприятие има задължения по член 72 или 73 във връзка с достъпа на едро до мрежова инфраструктура, НРО осигуряват публикуването на типовото предложение, вземайки предвид във възможно най-голяма степен насоките на ОЕРЕС за минималните критерии за типовото предложение, гарантират, че, когато е уместно, са определени ключови показатели за изпълнението, както и съответните нива на обслужване, като следят внимателно и осигуряват тяхното спазване. Освен това НРО могат, когато е необходимо, да определят предварително свързаните финансови санкции в съответствие с правото на Съюза и националното право."*

Видно от съдържанието на Насоките на ОЕРЕС за минималното съдържание на типовото предложение¹⁸ КРС не е отчела в пълнота изискванията за включване на KPIs, SLAs и SLGs в него и не ги е отразила в предвиденото в проекта съдържание на типовото предложение.

Във връзка с изискванията в Гигабит препоръката и Насоките на ОЕРЕС за минималното съдържание на типовото предложение обръщаме внимание, че КРС е била сезирана за необходимостта от включване на горепосочените показатели и споразумения в типовото предложение в предходни обществени консултации. В общественото обсъждане на проекта на втори кръг анализ на пазара на локален достъп на едро в определено местоположение, в съответствие с актуалната към момента Препоръка за равнопоставеност, от страна на заинтересованите страни бе предложено изменение в Типовото предложение, като то *"следва да съдържа и съответно споразумение за ниво на обслужване (СНО) в съответствие с публикуваните ключови показатели за ефективност, както и съответни гаранции за ниво на обслужване"*. В отговор на предложението, КРС заявява, че *"дискусии за изменение на Типовото предложение за достъп до пасивна инфраструктура следва да се проведат след анализ на ефекта от прилагането му и в рамките на процедура, отделна от процедурата по анализа и оценката на пазари 3а и 3б."*¹⁹ До такава процедура не се стигна, тъй като в трети кръг на прегледа на съответния пазар, Комисията стигна до извода, че пазарът е конкурентен и отмени всички наложени с предходните решения специфични задължения, както по отношение на необвързания достъп в определено местоположение, така и по отношение на достъпа до канална мрежа. Считаме, че към настоящия момент, КРС разполага с информация относно ефекта от прилагането на типовото предложение за достъп до канална мрежа, действало от м. Май 2014 г. до м. Юни 2020 г. и в изпълнение на приложимите нормативни актове и установени конкурентни проблеми следва да разшири обхвата на разписаното в настоящия проект на решение задължение за прозрачност.

¹⁷ Съображение 14 от Гигабит препоръката

¹⁸ VoR (19) 238, BEREC Guidelines on the minimum criteria for a reference offer, т. 3.3

¹⁹ т. Д.4.2. от Приложение към Решение № 372/13.08.2015 г. на КРС

Във връзка с гореизложеното, предлагаме КРС да съобрази проекта на анализ и проекта на решение с изискванията в Гигабит препоръката и да допълни задължението за прозрачност със специфичните KPIs за достъп до пасивна инфраструктура, съобразно посочените в Приложение II към нея, както и да определи SLAs и SLGs. Подробното съдържание, механизмът за измерване и конкретните стойности на KPIs, които следва да бъдат определени от КРС, както и тяхното актуализиране, за да се гарантира и следи изпълнява ли се задължението по отношение на равнопоставеното и прозрачно предоставяне на достъп до пасивна инфраструктура, могат да бъдат приети с отделно решение на регулатора, което също да бъде подложено на обществено обсъждане със заинтересованите страни. Конкретните стойности на показателите, въз основа на които регулаторът ще преценява дали се спазва задължението за прозрачност и равнопоставеност, следва да бъдат включени в типовото предложение на регулираното предприятие.

Считаме също така, че задължението за Виваком да актуализира информацията за постигнатите KPIs на всеки шест месеца ще постави в невъзможност КРС да изпълни задължението си съгласно Гигабит препоръката да публикува на интернет страницата си тази информация **поне веднъж на тримесечие**²⁰. В тази връзка предлагаме задължението да се измени съобразно изискванията на препоръката. Припомняме че подобен текст, доста по-подробно разписан, вече е бил предвиден в т. IV.3.7. от Решение № 372 от 13.08.2015 г.²¹ и не виждаме основания той да не бъде част и от настоящия проект на решение и анализ, допълнен и със съответните споразумения за нива на обслужване и гаранции.

3. Разходоориентираност на цените на услугите за достъп до пасивна (физическа) инфраструктура, Модел за определяне на разходите:

В съответствие с установените потенциални конкурентни проблеми, произтичащи от наличието на предприятие със значително въздействие върху пазара, изразяващи се в ценови модели на поведение, КРС налага задължение за прилагане на разходоориентирани цени. В настоящия проект на анализ регулаторът запазва без изменение модела за определяне на цените за достъп до пасивна (физическа) инфраструктура (подземна канална мрежа), наложен с Решение № 246/2011 г., с изключение на актуализираните стойности на параметрите.

Следва да посочим, че подходът, използван от КРС в проекта на анализ при определяне на конкретното задължение за разходоориентираност се различава от подхода, използван в първия кръг и в известна степен потвърден с втория кръг на анализа на пазара на едро на локален достъп в определено местоположение. В първия кръг на анализ на пазара на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура²² КРС налага задължение за разходоориентирани цени за ползване на подземната канална мрежа, като **до определянето на разходоориентирани цени въз основа на система, която оценява разходите на ефективен оператор, БТК следва да определя разходоориентирани цени въз основа на модел, одобрен от Комисията.** С втория кръг анализ на горепосочения пазар²³ КРС продължава наложеното с първи кръг на анализ

²⁰ Приложение I, (5) към Гигабит препоръката

²¹ „Посочената в т. IV.3.1., т. IV.3.3. и т. IV.3.5 информация, относима и към свързани лица, подразделението за търговия на дребно и собствените абонати на предприятието със значително въздействие върху пазара, следва да се актуализира на всяко тримесечие. Информацията по т. IV.3.1., т. IV.3.3. и т. IV.3.5 се предоставя на КРС в срок до седем дни след всяко нейно актуализиране. Към представената информация се посочват причините за неудовлетворените заявки.“

²² Приет с Решение № 246/22.02.2011 г. на КРС

²³ Решение № 372/13.08.2015 г. на КРС

задължение за определяне на разходоориентирани цени върху достъпа до трасе от подземната канална мрежа на историческото предприятие, въз основа на модела за определяне на разходите, приет с Решение № 246/22.02.2011 г. на КРС. В настоящия проект обаче, задължението за разходоориентирани цени е „орязано“, като липсва текста относно определянето на разходоориентирани цени въз основа на система, която оценява разходите на ефективен оператор, а се реферира към морално остарелия модел за определяне на разходите, предложен от БТК (Виваком) преди 15 години.

Избраният КРС подход в настоящия проект противоречи на текста в Гигабит препоръката, който изисква от националните регулаторни органи да гарантират, че достъпът до съществуващата пасивна инфраструктура се предоставя при разходоориентирани цени в съответствие с препоръчаната от ЕК методология за определяне на разходите, посочена в точки 48-59 от препоръката²⁴, а именно BU LRIC+. С прилагането на изискването по Гигабит препоръката КРС ще спазва „принципа за регулаторна прозрачност и предвидимост, както и необходимостта да се осигури стабилност без значителни колебания: а) при определянето на разходоориентирани цени за достъп; б) при разработването на препоръчаната методология за определяне на разходите, установена в точки 48—59 от настоящата препоръка („препоръчаната методология за определяне на разходите“); в) при въвеждането на методологията за определяне на разходите, след като тя бъде завършена.“²⁵ Точки 61 и 62 от Гигабит препоръката уреждат регулаторната предвидимост на определените цени, като те следва да са осигурени поне за два периода на преглед на анализа (освен ако не отпадне задължението за ценови контрол или не се появят значителни технологични или пазарни промени), както и периода за актуализиране на данните, въведени в методологията за определяне на разходите.

Във връзка с горното, на мнение сме, че задължението за разходоориентираност на цените трябва да бъде допълнено, като се предвиди разработването на система, която оценява разходите на ефективен оператор, съобразно методологията, посочена в Гигабит препоръката.

Алтернативно, в случай, че КРС счита, че предвид специфичните национални особености и идентифицирани потенциални конкурентни проблеми няма основания за прилагане на Гигабит препоръката в тази ѝ част, предлагаме Комисията да модифицира модела за определяне на разходите, както следва:

- Предвид това, че разходните елементи и нива в предложения от Виваком модел, са съпоставени с представени от конкурентни предприятия разходни калкулации през 2011 г., считаме, че тези параметри може да се различават към настоящия момент и да се наложи осъвременяване на модела. В тази връзка, предлагаме съответния текст да се прецизира в посока постигане на яснота и ангажираност на регулатора, че при всяко предложение за изменение на цените за достъп до канална мрежа, разходните елементи и нива, предложени от Виваком, ще бъдат съпоставяни с разходните калкулации на конкурентните предприятия и оценявани от КРС;
- Използваният метод за оценка в модела е настояща стойност на активите. В тази връзка не виждаме основание част от каналната мрежа (понастоящем до 20%) да се изчислява на база полагане в бетонен кожух, като обръщаме внимание че от поне 30 години канална мрежа не се изгражда с бетонни блокове. Предлагаме от общите разходи, използвани за оценка на настоящата стойност в модела да отпадне разходът за бетонен

²⁴ т. 34 от Гигабит препоръката

²⁵ т. 60 от Гигабит препоръката

кожух и цялата мрежа да бъде остойносттава на база полагане без него, отчитайки и факта, че „за определяне на настоящата стойност в разходните калкулации се ползват актуални цени за дейности и материали, съгласно последни актуални договори за изграждане на канална мрежа на Виваком.“²⁶;

- В т. 2 от описанието на ограниченията и параметрите на модела е посочено, че полезният живот на каналната мрежа в бетонен кожух е изменен на 40 г. В същото време не става ясно какъв полезен живот на каналната мрежа извън бетонен кожух е заложен в модела, което поражда съмнения за използването на друг период за тази мрежа. Следва да се има предвид, че Гигабит препоръката не прави разграничение между канална мрежа в бетонен и извън бетонен кожух, като полезният живот е определен на не по-малък от 40 години²⁷. Тази позиция на ЕК е подчертана и в едно от последните ѝ решения²⁸ по отношение на специфичните задължения, предложени от хърватския регулатор НАКОМ на пазара на едро на локален и на пазара на едро на централен достъп в определено местоположение (преписки HR/2024/2494-2495). В него ЕК изтъква, че „съгласно точка 55 от Препоръка 2024/539 на Комисията националните регулаторни органи следва да определят срока на експлоатация на строителните активи на продължителност не по-малка от 40 години за канална мрежа. Същата идея произтича от съображение (187) от ЕКЕС“. В заключение, ЕК „приканва НАКОМ ефективно да определи продължителността на живота на строителните активи за период не по-малко от 40 години.“

Такъв е и принципът в Методиката за начина за разпределяне на разходите при определяне на цени за предоставяне на достъп до и съвместно ползване на физическа инфраструктура и право на преминаване по ЗЕСМФИ – разходите за амортизация се определят по линеен метод на база 40 години полезен живот на актива канална мрежа²⁹. В заключение, за да се избегнат съмнения че се прилага различен, в противоречие с европейските и национални изисквания, подход, считаме че т. 2 от ограниченията и параметрите на модела следва да бъде прецизирана и изрично да се посочи, че полезният живот на актива канална мрежа при изчисляване на разходите за амортизация по настояща стойност е 40 години.

- За разлика от приетия с Решение № 246 от 2011 г. на КРС модел, където в т. 4 от описаните ограничения и параметри, е посочено изрично че процентът на напълно амортизираната канална мрежа следва да е не по-малък от 48%, в настоящия проект на анализ този процент е посочен като търговска тайна. Важно условие за осигуряване на прозрачност на модела, определен от КРС, който ще бъде прилаган за следващите 5 години при определяне на цените на достъпа до каналната мрежа, е ясното и точно разписване на неговите основни ограничения и параметри. В тази връзка, считаме че този процент, приет в крайна сметка от КРС, следва да бъде публично известен.

Независимо дали КРС счете, че следва да се използва ВU LRIC+ модел за определяне на разходоориентирани цени или същите да се определят съгласно модела за определяне на разходите, считаме за изключително важно КРС да наложи ценови ограничения за периода до

²⁶ Посочено на стр. 97 от проекта на анализ

²⁷ т. 55 от Гигабит препоръката

²⁸ C(2024) 1789 final, 13.03.2024

²⁹ чл. 9, ал. 2, т. 1 от Методиката по ЗЕСМФИ

одобряване на разходоориентираните цени. Тези ценови ограничения могат да бъдат определени на база на обновения модел за определяне на разходите, посочен в т. 5.1 от Проекта на решение и разходите за предоставяне на канална мрежа на Виваком за 2022 г. Тези данни са налични в КРС, което е видно от мотивите на Решение № 265/2023 г. на КРС, публикувано на интернет страницата на регулатора. Съгласно тези мотиви, в хода на производството Виваком е предоставило на КРС прилагания модел за определяне на разходите, който е актуализиран с данните за разходите на дружеството за приключилата финансова 2022 г.

Предложеният от нас подход е използван и преди в практиката на регулатора – с Решение № 246/2011 г. КРС е наложила специфично задължение за прилагане на разходоориентирани цени при прилагане на LRIC модел, като до одобряването им БТК е прилагала цени, определени в същото решение на КРС, въз основа на модел за определяне на разходите.

Във връзка с гореизложеното и предвид обществената значимост на достъпа до канална мрежа на Виваком за развитието на инфраструктурната конкуренция и своевременното му предоставяне при разходоориентирани цени в съответствие с актуализираните в проекта на анализ параметри на модела, считаме, че задължението за разходоориентираност в т. IV.5.3. от проекта на Решение (и съответстващият текст в проекта на анализ) е необходимо да бъде изменено, както следва:

„5.3. До определяне на цени за услуги, съгласно одобрено Типово предложение за достъп до пасивна инфраструктура, „Виваком България“ ЕАД прилага ценови условия, определени от КРС въз основа на актуализирания модел по т. 5.1. и относимите към него данни за разходите, свързани с предоставяне на канална мрежа за 2022 г., не по-високи от следните:

	УСЛУГА	ЦЕНА (в лева)
1.	Първоначални цени	
1.1.	Техническо проучване на подадено заявление с дължина на трасето до 1 км, включително	
1.2.	Изискване и съгласуване на работен проект	
1.3.	Цена за достъп и контрол при полагане на кабели за трасе с дължина до 1 км, включително	
2.	Месечен абонамент за ползване на трасе от каналната мрежа	лв./линеен метър
2.1.	За ползване на цяла канална тръба:	
2.1.1	С положени от ВИВАКОМ защитни тръби	
2.1.2	Без положени от ВИВАКОМ защитни тръби	
2.2.	За ползване на защитни тръби на база ефективно заета площ от канална тръба с диаметър до Ф110:	
2.2.1.	За защитна тръба/кабел с диаметър Ø 40 без положени от ВИВАКОМ защитна тръба	
2.2.2.	За защитна тръба/кабел с диаметър Ø 40 с положени от ВИВАКОМ защитна тръба	

2.2.3.	За защитна тръба/кабел с диаметър \emptyset 32 без положени от ВИВАКОМ защитна тръба	
2.2.4.	За защитна тръба/кабел с диаметър \emptyset 32 с положени от ВИВАКОМ защитна тръба	
2.2.5.	За защитна тръба/кабел с диаметър \emptyset 25 без положени от ВИВАКОМ защитна тръба	
2.2.6.	За защитна тръба/кабел с диаметър \emptyset 25 с положени от ВИВАКОМ защитна тръба	
2.2.7.	За защитна тръба/кабел с диаметър \emptyset 20 без положени от ВИВАКОМ защитна тръба	
2.2.8.	За защитна тръба/кабел с диаметър \emptyset 20 с положени от ВИВАКОМ защитна тръба	
2.3.	За положен оптичен кабел извън защитна тръба	
2.4.	За положен кабел извън защитна тръба, коаксиален или симетричен кабел и оптичен кабел в канална тръба с диаметър \emptyset 50	
3.	Други услуги	
3.1.	Приемане и обработка на заявление за допълнителни услуги	
3.2.	Цена за посещение на служител в работно време до обекта с включен транспорт за предоставяне на допълнителни услуги	
3.3.	Цена за посещение на служител в извънработно време до обекта с включен транспорт за предоставяне на допълнителни услуги	
3.4.	Осигуряване на достъп до подземната канална мрежа с присъствие на служител на ВИВАКОМ за време до 1 цял час, в работно време	
3.5.	Осигуряване на достъп до подземната канална мрежа с присъствие на служител на ВИВАКОМ за време до 1 цял час, в извънработно време	
3.6.	Приемане, обработване и отговор на Заявление за предоставяне на информация за подземна канална мрежа	

Във връзка с предложеното изменение на т. IV.5.3. от проекта на Решение, т. IV.5.4. от проекта на Решение следва да отпадне.

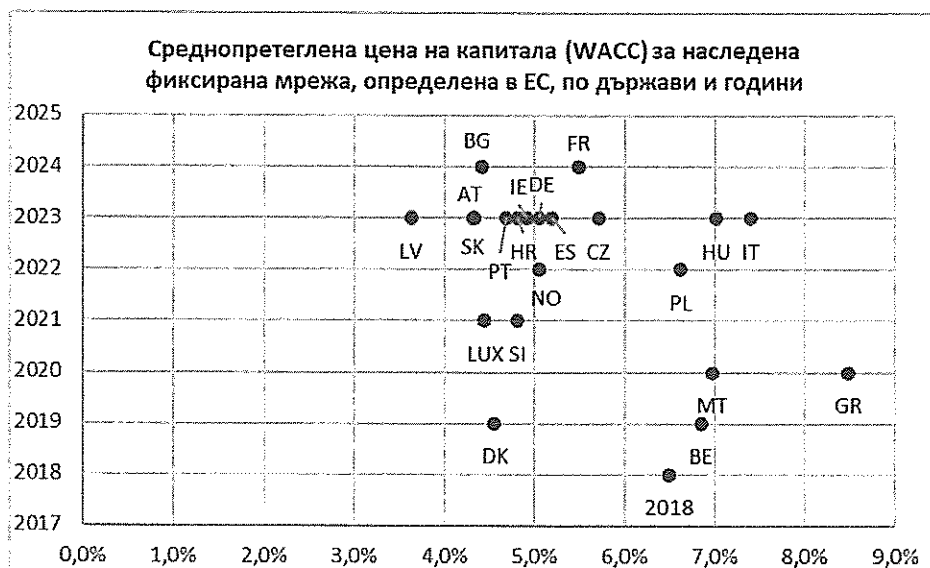
Считаме, че така предложеното изменение няма да доведе до допълнителни административни и финансови тежести за регулатора, предвид факта че и понастоящем се прилага същия модел за определяне на цените за достъп до канална мрежа, като единствените изменения, които трябва да бъдат направени са да се приложи новия размер за среднопретеглената цена на капитала (WACC) - 4,41% и евентуално, ако се използват различни подходи за полезния живот в бетонен и извънбетонен кожух, да бъдат уеднаквени на 40 г.

Предложената промяна не е съществена и обременителна за Виваком, тъй като:

- ще се прилага за преходен период, временно до одобрение на Типово предложение за достъп до пасивна инфраструктура;
- ще представлява пазарен стимул за Виваком да внесе в максимално кратки срокове Проект на Типово предложение за достъп до пасивна инфраструктура, респ. ще се минимизира опасността от неизпълнение на IV.5.1. от Решението;
- Общите условия по ЗЕСМФИ ще се прилагат, докато КРС наложи тези ценови ограничения;
- предложението касае просто замяната на една мярка с друга в преходен период, т.е. не се налага изначално ново задължение, и е за ограничен период време, върху който Виваком има контрол.

На мнение сме, че КРС е определила коректна стойност на среднопретеглената цена на капитала (WACC) за фиксирани мрежи, като я е съобразила с посоченото в съображение 60 от Гигабит препоръка „Използваната средна претеглена цена на капитала („WACC“) следва да отразява текущото положение на пазара. Ако в приложимата WACC не са отчетени в достатъчна степен текущите икономически условия, може да е уместно да се актуализира приложимата WACC, като по този начин се осигурят съответните макроикономически параметри за приложимата WACC.“, Известието за изчисляване на капиталовите разходи за съществуваща инфраструктура в контекста на прегледа от страна на Комисията на националните уведомления в сектора на електронните съобщения в ЕС и стойностите в актуалния Доклад за параметрите на WACC 2023 г. на ОЕПЕС.

Изчислената от КРС съобразно горепосочените документи стойност на WACC съответства и на последните тенденции на европейско ниво – видно от долната графика, преобладаваща част от регулаторите в държавите-членки на ЕС са определили през 2023 г. стойности в диапазона 3,6% (предложена от Латвийския регулатор през 2023 г.) до 5,7% (определена в Чехия за прилагане през 2024 г.).

Източник: По данни на Cullen International, актуални към 22 декември 2023 г.

В заключение, още веднъж изразяваме нашата категорична подкрепа в полза на изготвения пазарен анализ и необходимостта от *ex ante* регулиране на пазара на достъп до пасивна инфраструктура в България. В същото време сме на мнение, че предложените в настоящото становище допълнения по предвидените специфични задължения ще допринесат за осигуряването на равнопоставени условия за развитие на инфраструктурната конкуренция в страната с оглед постигането на заложените в стратегията „Цифров компас до 2030 г.: Европейският път за цифровото десетилетие“ и Националната програма за развитие на България 2030 цели за повсеместна свързаност чрез разгръщането на високоскоростни и свръхвисокоскоростни мрежи.

